

ที่ สร. 0203/ว 52

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

28 มีนาคม 2520

เรื่อง การระบुकุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของหรือยี่ห้อสิ่งของ

เรียน

อ้างถึง หนังสือ ที่ สร.0203/ว 157 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาบันทึกที่ สร 1001/223 ลงวันที่ 18 มีนาคม 2520

ตามที่ได้ยื่นย่นมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยในหลักการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจ้างและการพัสดุของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตามที่กระทรวงการคลังเสนอ รวม 3 ประการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนมติเกี่ยวกับการซื้อสิ่งของโดยการระบुकุณลักษณะหรือยี่ห้อ ตามนัยข้อเสนอของกระทรวงการคลังข้อ 1 ตามหนังสือที่ สร 0203/ว 157 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2519 เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องชัดเจน สำหรับการกำหนดรายการก่อสร้างในการจ้างหรือการซื้อสิ่งของโดยทั่วไป ความละเอียดปรากฏตามสำเนาทักที่ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2520 ลงมติรับทราบ และให้ถือปฏิบัติต่อไปได้ ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

จึงเรียนย่นย่นมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง/สูง

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 2810007

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ด่วนมาก

ที่ สร. 1001/223

เรื่อง การระบุคุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของหรือยี่ห้อสิ่งของ

เรียน ท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายอัมพร จันทรวิจิตร)

ตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเสนอว่า ตามมติคณะรัฐมนตรี แจ้งตาม สร.0203/ว 157 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามข้อกำหนดของกระทรวงการคลัง ข้อ 1 มิให้กำหนดรายละเอียดของงาน หรือลักษณะเฉพาะ (Specifications) ของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อหนึ่งยี่ห้อใดโดยเฉพาะ นั้น เป็นปัญหาในการปฏิบัติที่จะนำวัสดุมาใช้ในการก่อสร้าง เพราะวัสดุก่อสร้างที่ใช้อยู่ในประเทศขณะนี้ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกระทรวงอุตสาหกรรม ยังมิได้กำหนดมาตรฐานไว้อีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวัสดุด้านสถาปัตยกรรม เช่น สี กระจก ยาง วัสดุฝ้าเพดานทุกชนิด ดวงโคม และอุปกรณ์ประกอบ ฯลฯ กว่ากระทรวงอุตสาหกรรมจะกำหนดขึ้นได้ครบก็ต้องใช้เวลาเป็นปี ส่วนการห้ามมิให้กำหนดลักษณะเฉพาะของสิ่งของให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง และให้กำหนดรายละเอียดของสิ่งของในสาระสำคัญเท่านั้น ก็พบว่าจะเป็นปัญหาในการตรวจรับสิ่งของเป็นอย่างมาก และไม่ทำให้บังเกิดผลดีแก่ทางราชการ กลับจะเป็นการเปรียบเทียบผู้รับจ้างตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น การกำหนดสีในการทาอาคารจะกำหนดได้เพียงแต่สี สีพลาสติก หรือสีน้ำมัน ชนิดทาภายนอกหรือทาภายใน ที่ผลิตภายในประเทศหรือต่างประเทศเท่านั้น การกำหนดกว้างๆ ดังกล่าวนี้ ผู้รับจ้างจะนำของที่มีราคาต่ำสุดและคุณภาพต่ำสุดมาใช้กับอาคาร โดยที่หน่วยราชการจะไม่สามารถควบคุมได้ เพราะได้นำของมาใช้ตามข้อกำหนดแล้ว แต่ถ้าระบุยี่ห้อของซึ่งแยกคุณภาพออกเป็นกลุ่มๆ โดยใช้ราคาเป็นหลักแล้ว ก็จะสามารถเลือกของที่มีคุณภาพที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมาใช้ได้ แต่เนื่องจากการระบุยี่ห้อสิ่งของเป็นการขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี กระทรวงสาธารณสุขจึงเห็นควรให้ระบุราคาสิ่งของเป็นเกณฑ์เพื่อผู้รับจ้างจะได้เสนอราคาได้ถูกต้องและทราบว่าของที่จะนำมาใช้นั้นอยู่ในเกณฑ์คุณภาพใด และในทางปฏิบัติการให้คณะกรรมการตรวจการจ้างเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก

สิ่งของต่างๆ ในเกณฑ์ราคาที่กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้ อาจจะเป็นปัญหาถ้าปรากฏว่าสิ่งของได้ขึ้นราคาไปมาก กระทรวงสาธารณสุขจึงเสนอขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว และคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2520 แล้วมีมติมอบให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับไปเชิญผู้เกี่ยวข้องมาพิจารณาเรื่องนี้ แล้วให้เสนอรัฐมนตรีพิจารณาในวันพุธที่ 23 มีนาคม 2520 อีกครั้งหนึ่ง นั้น

กระผมได้เชิญผู้แทนกรมโยธาธิการ สำนักงานประมาณ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุพิจารณาร่วมกันแล้ว มีความเห็นขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามระบุยี่ห้อ และการห้ามมิให้กำหนดลักษณะเฉพาะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่ง โดยเฉพาะ ดังต่อไปนี้

หลักการซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรีแจ้งตามหนังสือเวียนของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร.0503/ว 87 ลงวันที่ 24 กันยายน 2507 ซึ่งกำหนดว่า รายการวัสดุก่อสร้างห้ามระบุยี่ห้อเป็นการเจาะจงตายตัว แต่ให้ใช้วัสดุที่มีคุณภาพเทียบเท่าได้นั้น คงยังถือปฏิบัติอยู่และไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการที่กระทรวงการคลังเสนอคณะรัฐมนตรี แจ้งตามหนังสือเวียนสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร 0203/ว 157 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 1. ว่า การจ้างหรือซื้อทรัพย์สิน ให้กำหนดรายละเอียดของงานหรือลักษณะเฉพาะของสิ่งของในสาระสำคัญ และห้ามมิให้กำหนดลักษณะเฉพาะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ กล่าวคือ การห้ามระบุชนิดยี่ห้อเป็นการเจาะจงตายตัว หรือการห้ามกำหนดลักษณะเฉพาะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ นั้น สาระสำคัญก็เพื่อให้ทางราชการได้มีโอกาสเลือกสิ่งของตามที่ต้องการ และได้ประโยชน์ภายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่มากที่สุด ซึ่งในขณะเดียวกันก็เพื่อเปิดโอกาสให้เป็นธรรมแก่ผู้ที่เข้าแข่งขันเสนอราคากับทางราชการด้วย

เมื่อเกิดข้อขัดข้องหรือปัญหาตามความเข้าใจของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว จึงเห็นควรซ่อมความเข้าใจ และกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องชัดเจนเสียใหม่สำหรับการกำหนดรายการก่อสร้างในการจ้าง ดังนี้

1. กรณีที่มีมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือกระทรวงอุตสาหกรรมรับรองแล้ว หรือมีมาตรฐานที่ส่วนราชการอื่น เช่น สำนักงบประมาณได้กำหนดไว้ ก็ให้ระบุตามมาตรฐานนั้นได้ตามความจำเป็น

2. กรณีที่สิ่งของยังไม่ได้กำหนดมาตรฐานดังกล่าวตามข้อ 1 แต่ส่วนราชการมีความจำเป็นต้องใช้สิ่งของซึ่งเห็นว่ามีคุณภาพดี เป็นที่นิยมใช้กันในขณะนั้น และมีความจำเป็นต้องระบุชื่อยี่ห้อสิ่งของ ก็ให้ระบุชื่อยี่ห้อสิ่งของนั้นๆ ได้ แต่ต้องให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถระบุได้ และให้ถือเป็นหลักการว่าสิ่งของที่มีคุณภาพเทียบเท่ากับยี่ห้อที่ระบุก็ให้ใช้ได้ด้วย ทั้งนี้การระบุยี่ห้อดังกล่าวให้พยายามสนับสนุนผลิตภัณฑ์หรือกิจการของคนไทย ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างฯ ข้อ 2 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ ข้อ 3

ในกรณีที่ผู้เสนอขอใช้สิ่งของที่มีคุณภาพดีกว่าหรือเทียบเท่าสิ่งของตามที่ส่วนราชการระบุชื่อยี่ห้อไว้ ก็ให้ผู้เสนอพิสูจน์ให้เป็นที่เชื่อถือและยอมรับของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งส่วนราชการแต่งตั้งขึ้นจากผู้ชำนาญการหรือผู้แทนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ถ้าคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับรองสิ่งของนั้นแล้ว ก็ให้ส่วนราชการยอมรับว่าเป็นสิ่งของเทียบเท่าได้ ความเห็นของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ถือเป็นที่สุดเฉพาะคราวนั้น

ส่วนการซื้อสิ่งของโดยทั่วไปนั้น กระผมเห็นควรให้คงถือปฏิบัติต่อไปตามมติคณะรัฐมนตรีเดิม ตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. 0403/ว 93 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2512 และที่ สร. 0203/ว 157 ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2519 ซึ่งห้ามมิให้กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่ง และห้ามระบุยี่ห้อสิ่งของที่ต้องการจะซื้อทุกชนิด เว้นแต่ที่มีข้อยกเว้นไว้ เช่น ยารักษาโรค เครื่องอะไหล่ เป็นต้น ซึ่งกำหนดให้ระบุยี่ห้อได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ยังไม่เป็นปัญหาที่ควรพิจารณาแก้ไขในคราวนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและมีบัญชา

(ลงชื่อ) พลโท บุญเรือน บัวจรรยา

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

18 มีนาคม 2520

27 ธันวาคม 2519

เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ด้วยกระทรวงการคลังได้เสนอคณะรัฐมนตรีเห็นควรกำชับให้ส่วนราชการและ
รัฐวิสาหกิจ ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการจ้างเหมาก่อสร้างหรือการซื้อทรัพย์สินของส่วนราชการและ
รัฐวิสาหกิจ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ รวม 3 ประการ ความ
ละเอียดปรากฏตามบันทึกที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2519 ลงมติเห็นชอบด้วยใน
หลักการ และให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป ขอให้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการและ
รัฐวิสาหกิจในสังกัด ถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองนิติธรรม

โทร. 2810007

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ

กระทรวงการคลังเสนอว่า ในการจ้างเหมาก่อสร้างหรือการซื้อทรัพย์สินของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยปกติส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจจะจ้างหรือซื้อจากผู้เสนอราคาต่ำสุด หรือผู้เสนอราคารายถัดไปในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ แต่ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า ค่าจ้างหรือราคาส่งของผู้เสนอราคาต่ำสุดหรือของผู้เสนอราคารายถัดไปนั้น ยังอาจสูงเกินสมควร หรืออาจสูงกว่าราคาในท้องตลาดมาก โดยที่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อมิได้ต่อรองราคาลงอีกเพื่อรักษาประโยชน์ของทางราชการเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ทางราชการต้องว่าจ้างหรือซื้อทรัพย์สินในราคาสูงกว่าปกติ อันเป็นการสิ้นเปลืองเงินงบประมาณเกินความจำเป็น นอกจากนี้ การจ้างหรือการซื้อทรัพย์สินบางรายก็มีพฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริต โดยเจ้าหน้าที่มีส่วนได้เสียร่วมกับผู้รับจ้างหรือผู้ขายด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของทางราชการ และเพื่อป้องกันการกระทำอันมิชอบของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงการคลังจึงเห็นสมควรกำชับให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การจ้างหรือซื้อทรัพย์สิน ให้กำหนดรายละเอียดของงานหรือลักษณะเฉพาะ (Specifications) ของสิ่งของในสาระสำคัญ ให้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการส่งมอบ การชำระเงิน หรือเงื่อนไขอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างหรือการซื้อตรงกับความต้องการของส่วนราชการนั้นๆ ให้กระทำในลักษณะที่เปิดโอกาส และเวลาแก่ผู้รับจ้างหรือผู้ขายสามารถเข้าเสนอราคาแข่งขันกันได้มากมาย และห้ามมิให้กำหนดลักษณะเฉพาะของสิ่งของที่จะซื้อให้ใกล้เคียงกับของยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง หรือของผู้ขายรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ จนเป็นเหตุให้ผู้ขายรายอื่นเสียเปรียบโดยไม่เป็นธรรม หรือทำให้ทางราชการต้องจ้างหรือซื้อสิ่งของในราคาสูงกว่าปกติ หากเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืน ให้ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่ชอบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างหรือการพัสดุ แล้วแต่กรณี

2. การจ้างหรือการซื้อทรัพย์สิน แม้ว่าผู้ประกวดราคาได้จะเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด ก็ให้ผู้ว่าจ้างหรือผู้ซื้อพยายามต่อรองราคาลงไปอีกเท่าที่จะทำได้ทุกครั้ง ทั้งนี้ โดยให้พิจารณาเปรียบเทียบกับราคาค่าจ้างหรือราคาส่งที่เคยซื้อในครั้งก่อน (ถ้ามี) นอกจากนี้ให้พยายามสอบถามราคาจากส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่นที่เคยจ้างหรือซื้อของประเภทเดียวกันนั้น และให้สืบราคาค่าจ้างในท้องถิ่นหรือราคาส่งของในท้องตลาดโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาด้วยทุกครั้ง

3. ถ้าปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ผู้ใจจริงหรือประมาทเกินไป ไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ้างและการพัสดุ ตลอดจนมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง โดย
เคร่งครัดและเที่ยงธรรม จนเป็นเหตุให้ผู้เสนอราคาไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือทำให้ทาง
ราชการได้รับความเสียหาย ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสอบสวนเพื่อลงโทษทางวินัยตามควร
แก่กรณี กับเรียกให้ผู้รับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ และถ้ามีความผิดทางอาญา
ด้วย ก็ให้รับดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

จึงขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายอัมพร จันทรวิจิตร) สั่งและปฏิบัติราชการแทน
นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ดำเนินการตามเสนอ